

visszaemlékezéseiből: a *Válasz és a Szép Szó* torzsalkodásait, népiek és urbánosok harcát, az áldatlan testvérháborút "a mégiscsak egyet akaró két tábor között", személyes kapcsolatait Kassák *Munka* című folyóiratával, Gaál Gábor *Korunkjával*, valamint az 1945 után újra induló *Új Időkkel*.

Fodor József könyvében sajátos módon találgat az önmagához és a világhoz szigorú moralista keménységével annak a visszaemlékezésnek az emberségével, aki már évtizedek távlatából tekint vissza régen megívott irodalmi harcaira, és akit az a tudat, hogy a történelem többnyire őt igazolta, nem fölényes, hanem bölcs derűvel és rezignációval tölt el. Tollát nem az ítélkezés elfogultsága, hanem a tisztázás és megértés szándéka vezeti.

Udvarhelyi András

Kozocsa Sándor: A francia nyelvű irodalom magyar filológiai repertóriuma. 1919—1968. Bp. 1969. ELTE Bölcsészettudományi Kar Francia Nyelv és Irodalom Tanszék. 509—547. l. (Bibliográfiák, 1.)

Kozocsa Sándor: Baudelaire Magyarországon Bp. 1969. ELTE Bölcsészettudományi Kar Francia Nyelv és Irodalom Tanszék. 303 l. (Bibliográfiák, 2.)

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Francia Nyelv és Irodalom Tanszékének gondozásában megjelenő új bibliográfiai sorozat két első kötetét kapja kézhez a magyar-francia kapcsolatokról írást érdeklődő olvasó. Az első, az *Eszmei és irodalmi találkozások c. tanulmánykötetben* (Bp., 1970. Akadémia Kiadó) szereplő bibliográfia különnyomata, a francia nyelvű irodalom hazai fogadtatásának félszázados anyagáról tájékoztat; a sorozat második — rotaprint módszerrel sokszorosított — darabja egyetlen nagyarányú életmű magyarországi hatásának dokumentumait gyűjti egybe.

Az irodalomtudomány művelői közül első-sorban az összehasonlító irodalomtörténettel és a műfordítással foglalkozók számára jelent majd igen hasznos fogódzót e két kiadvány, amelyeknek tekintélyes adatanyagából egy

irodalmunkban meghatározó jelentőségű határszélrendszer fő vonalait rajzolódhatnak elő.

A sorozat első füzeté Hellebrant Árpádnak az Egyetemes Philológiai Közletemben kiadott bibliográfiai összeállításait egészíti ki 1969-ig, a nagy anyagot az írók és művek jelentősége szerint rostálva meg. Kozocsa Sándor egy általános (eszmék, témák, kapcsolatok) és egy személyi (írók, kritikusok, fordítók) részre bontva évről, ill. a francia szerzők neve szerint csoportosítva adja közre anyagát. Nemcsak a francia irodalom magyarországi fogadtatásának bibliográfiáját nyújtja: figyelme kiterjed más francia nyelvterületek tanulmányozására is; s nemcsak a hazai kutatók munkáit, hanem külföldi szerzők magyarul megjelent francia tárgyú tanulmányait is fölveszi a gyűjteménybe.

A *Baudelaire Magyarországon* a költő halálának századik évfordulójára készült el, s Gáldi László bevezető tanulmányával jelent meg, amely a magyar Baudelaire-fordítások történetéről nyújt összefoglaló elemzést. A bibliográfia a gyűjteményes munkák, az egyes művek s végül a magyarnyelvű szakirodalom ismertetésére tagolódik. Hatalmas anyag került itt feldolgozásra: Reviczkytől Ady, Kosztolányi és a klasszikus Baudelaire-fordítók, Babits, Tóth Árpád és Szabó Lőrinc tolmácsolásain keresztül egészen Illyésig; Arany János Szépirodalmi Figyelőjétől a legújabb kutatásokig — s mellettük felsorakoznak a költő olyan hazai ismertetői is, akik csak egy-egy műfordítással vagy hírlapi cikkel járultak hozzá a róla alkotott kép teljesebb megrajzolásához, de irodalomtörténeti jelentőségük mégsem hanyagolható el.

Kozocsa Sándor a tőle megszokott alapos-sággal végezte el e nagy filológiai tájékozottságot és sok utánajárást igénylő munkát. (Kár, hogy helyenként bosszantó nyomdahiábák csúsztak be a francia nyelvű adatok közlésébe.)

Az egybegyűjtött anyag történeti értékelése elvégzésre vár: a XX. századi francia hatás teljesebb feldolgozása éppúgy, mint Baudelaire magyarországi fogadtatásáé. A két bibliográfia e további kutatásoknak rakta le alapjait. Várjuk tehát a folytatást, éppúgy, mint a budapesti Francia Nyelv és Irodalom Tanszék színvonalasan induló sorozatának következő darabjait is.

Korompay H. János